

BEKROOND MET DE LUTINEPRIJS 1975:

George Visser, Chemische samenstelling, Flora en Fauna van Binnendijks Water op Terschelling, speciaal met betrekking tot Duinplassen. Biologisch Station Oosterend Terschelling, 1 januari 1973, 102 pp., 39 fig., Tabellen I-V. R.I.N.-rapport, uitgegeven 22 november 1973. Oplage 75 ex.

door

L.J.M. Butot

"Terschelling is niet dood?" herhaalde hij dom. Hij zag er verpletterd uit. "God nog toe", dacht ik, "hij begon al aan het idee te wennen". Aldus opent George Visser, vrij naar J.P. Sartre in "De jaren des Onderscheids" zijn omvangrijke verhandeling over Terschelling dat niet dood mag gaan en weer tot zich zelf moet komen om woonplaats te kunnen blijven voor Terschellingers met behoud van hun eigenheid, waarvoor het behoud van de eigenheid van het eiland een voorwaarde is. In de loop der tijd en in versneld tempo in de laatste 20 jaar hebben zich veranderingen op veranderingen gestapeld. Veranderingen zijn principiële gevaarlijke zaken omdat zij altijd gevolgen hebben die niet te voorzien waren en die men niet bedoelde. Wanneer de boer gebruik maakt van een tractor met profielbanden treedt niet de speciale bodemverdichting op die een typische vegetatie langs karrepaadjes doet ontstaan, maar wordt de bodem oppervlakkig omgeploegd.

Die bodem moet dan worden vastgeslegd en dat gebeurt met rotzooi uit sloten, wat neerkomt op een te grote aanvoer van voedsel en vernietiging van een typisch "karrepaadjesmilieu", in een van nature voedselarme omgeving. Dit is een van die veranderingen door Visser signaleerd, waardoor Terschelling steeds minder "Terschelling" wordt, "Hij moet al die veranderingen wéér ondergaan, totdat hij weer zich zelf is". (Ti-ta-tovenaar op 11 dec. 1972). Zo geeft George Visser in een motto van twee citaten de strekking van zijn verhandeling over Terschelling weer.

In dit stuk gedegen onderzoek zijn 140 literatuurnummers verwerkt van 1870 tot 1973. Ze zijn met elkaar in verband gebracht en aangevuld met eigen onderzoek. In dit werk werden veranderingen signaleerd, de samenhang van de veranderingen aangetoond, de gevolgen daarvan verklaard en de maatregelen gegeven die moeten leiden tot een goed beheer.

Het is hier niet de plaats om in te gaan op alle abiotische en biotische factoren die in het bekroonde werk behandeld worden: geologie, hydrologie, klimaat, waterstanden, kalk, chloor, zuurgraad, stikstof, fosfor, vegetatie, het ontbreken van rioering, en invloeden van de mens. Evenmin zal worden ingegaan op wat geschreven werd over alle afzonderlijke duinplassen en plasjes, hun ontstaan en hun fauna. Het zij mij vergund de probleemstelling.

hier over te nemen en enige zinnen uit de samenvatting te herhalen die deze verhandeling karakteriseren. "In de aanvang was het probleem dat gesteld werd: In hoeverre zijn watermollusken afhankelijk van of beperkt tot situaties in het milieu zoals die zich voordoen in het oppervlaktewater op Terschelling. Uiteindelijk werd inzicht verkregen in de oecologische reikwijdte van waterplanten en watermollusken zoals die zich uiteraard aan ons voordoet binnen een bepaald natuurlijk evenwicht op Terschelling, mede in verband met de geo-hydrologische toestand op dit eiland en vergeleken met de situatie in het verleden".

"Men kan niet op de ene plaats ingrijpen zonder dat vroeg of laat op andere plaatsen de invloed daarvan te merken zal zijn/.../. Bestuurlijk kan men van een spraakverwarring spreken. Allen spreken Nederlands, maar toch een andere taal. Staatsbosbeheer spreekt de taal van natuurbeheerder in de zin van behoud en beheer van kleinschalige gebieden. Voor de auteur de enig verstaanbare taal. Rijkswaterstaat spreekt over kustverdediging in grootschalig verband/.../. De Gemeente spreekt namens boeren (zij het veel te weinig), burgers en buitenlui (zij het veel te veel). Zij komt op voor de gemiddelde democratische meerderheid, waar echter geen plant of dier in de regel een boodschap aan heeft/.../. Het is/.../ gebleken, dat alle kwaad in principe wordt veroorzaakt door het ongecoördineerd langs elkaar werken, waarbij iedere dienst voor zich het beste ervan tracht te maken, maar dat gemeentelijk gezien, in ieder geval niet leidt tot behoud van de natuur of, vooral ook van de plaatselijke volksaard: de boer. Dit is zo essentieel, dat men daar niet omheen kan. Als zelfs de bestudering van mollusken in duinplassen tot deze conclusie leidt, dan moet men haar zeker wereldkundig maken".

Of de oplage geheel aan deze noodzaak voldoet, blijft nog een vraagteken.

Dr. Chr.G. van Leeuwen en uw berichtgever, beiden namens het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, de laatste ook als lid van de Nederlandse Malacologische Vereniging en als vertegenwoordiger van de Ministeriële Commissie van Advies voor de Natuurhistorische Musea, woonden met vele anderen de officiële uitreiking van de Lutineprijs door de (loco-)Burgemeester van Terschelling bij. De prijs werd voor het eerst in 1970 uitgereikt door de gemeente Terschelling voor de beste publikatie in een jaar, die over Terschelling handelt. De prijs wordt door een onafhankelijke commissie toegevoegd. Deze commissie kan ook vaststellen dat geen publikatie voor een bekroning in aanmerking komt. De woordvoerder van deze commissie merkte op dat de publikatie van George Visser in 1973 en 1974 niet tot haar kennis was gekomen, zodat zij deze moest voegen bij de publicaties van 1975, ook al omdat de onderhavige verhandeling de bekroonde werken van 1973 en 1974 had overtroffen.

De Lutineprijs bestaat uit een replica van een Lutinegoudstaaf in cassette en een cheque van f 500,-. Het geldbedrag werd door de auteur van het bekroonde werk ter beschikking gesteld van de studentenvereniging van de Hogere Zeevaartschool te Terschelling. De verveling die zo vaak aan het zeemansleven is verbonden en die, naar de ervaring van de voormalige zee-officier der Koopvaardij George Visser, bij het overschrijden van de drempel van de Hogere Zeevaartschool reeds inzet, moet tenminste op de Zeevaartschool zelf worden verdreven. Dat deze zee-officier bioloog is geworden, is mede een gevolg van de aanwezige neiging vrije tijd ten algemene nutte aan te wenden. Dat hij dan ook nog wethouder is geworden speelt in dezelfde sfeer.

Blijkens de inleiding van de verhandeling worden door de toekenning van de Lutineprijs mede geëerd Dr.S. Segal aan wie de studie was opgedragen, en anderen die George Visser behulpzaam waren. Van

hen wil ik hier noemen de heren J.G.J. Kuiper te Parijs, Drs. E.X. Maier te Amsterdam, en de heer J.A. Zoer te Diever, allen leden van de Nederlandse Malacologische Vereniging. In zijn dankwoord kaatste George Visser de stralen van de hem toegevallen eer terug naar hen en zeer terecht mocht Annegriet Visser, zelf stralend, zich koesteren in de lof en eer aan haar man bewezen. De echtgenote maakt deze zaken altijd mogelijk. Het bekroonde werk is aanwezig in de bibliotheek van de NMV.

Het ware te wensen dat verscheidene andere wethouders zich op zo deskundige wijze in de milieuproblematiek konden verdiepen.

De Lutine was een op de kust van Terschelling gestrand schip. De binding van haar naam aan deze prijs roept niet allereerst deze ramp in herinnering, maar veeleer de pogingen die ondernomen werden tot berging van de gezonken schatten. Om zo iets gaat het bij de publikatie waarop de Lutineprijs is gericht. De publikatie brengt waardevolle zaken aan de oppervlakte. De prijs wordt voornamelijk toegekend als uiting van dank voor het werk dat verricht werd.